

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Lahti, Vesa

Title: Kirjeen matka – totuus on toista maata

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Lahti, V. (2015). Kirjeen matka – totuus on toista maata. Maailmankirjat. Käännöskirjallisuuden verkkolehti, 22.8.2015. <http://www.maailmankirjat.mape.net/?p=2050>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Abbas Khider: Kirje munakoisosavaltaan

Kirjeen matka – totuus on toista maata VESA LAHTI (22.8.2015)

”Olen hyvin pahoillani, että et ole kuullut minusta kahteen vuoteen. Olen koko tämän ajan etsinyt mahdollisuutta saada Sinuun yhteyttä, mutta en ole keksinyt siihen mitään keinoa. Olen kirjoittanut Sinulle kirjeen kerran viikossa, niitä on kertynyt jo kokonaisen kirjan verran. Kuulin vasta äskettäin tästä postireitistä ja toivon nyt, että Sinä todella saat tämän kirjeen käsiisi. Tämä on ainoa tilaisuuteni.”(107)

Juoni

Abbas Khiderin romaanissa *Kirje munakoisosavaltaan* nuori Salim al-Kateb kirjoittaa näin kirjeessään rakastetulleen Samialle Bagdadiin Libyan Bengasista, jossa Salim on maanpakolaisena ja siirtotyöläisenä. On vuosi 1999 ja eletään aikaa, jolloin ei ole mahdollisuutta käyttää Internetiä, ei ole vielä facebookia ja yleensäkin sosiaalisen median käyttö on mahdotonta. Postilähetykset tarkistetaan, avataan, luetaan ja nimetyt henkilöt saatetaan viedä pois johonkin mistä paluuta ei ole. Arabikevät ei edes kummittele vielä yhdenkään teokseen liittyvän maan rajoilla. Kaikesta huolimatta löytyy keino, jolla yhteydenpito omaisiin on hoidettavissa. Libyan, Egyptin ja Jordanian kautta Irakiin on perustettu verkosto, jonka avulla kirjeet saavuttavat päämääränsä. Toiminta on kallista; yhden kirjeen perille toimittaminen saattaa maksaa jopa 200 dollaria. Kaikella on hintansa.

Kirjailija

Kirjailija Abbas Khiderillä on omakohtaisia kokemuksia Saddam Husseinin diktatuurista. Hän on ollut poliittisena vankina Irakissa ja sen jälkeen pakolaisena Libyassa ja Jordaniassa. Hän on opiskellut filosofiaa ja kirjallisuutta ja asuu nykyisin Saksassa. Khider kirjoittaa saksan kielellä ja on saanut Nelly-Sachs – kirjallisuuspalkinnon vuonna 2013.

Koiran elämää

Khiderin teos antaa sangen lohduttoman kuvan arabimaista noin viisitoista vuotta sitten. Lukijan mieli harhailee tämän päivän uutiskuviin. Onko mikään juuri muuttunut? Sisällissodat riehuvat Isiksen miehittämissä arabivaltioissa ja yksilön asema on vähintäänkin

yhtä heikolla pohjalla kuin diktatuurien aikaan. Veneet täyttyvät pakolaisista ja Välimeri ottaa omansa.

”Yhtäkkiä väkijoukosta ilmestyy koira ja muutama sitä jahtaava mies. Jotkut nauravat. Katson tuota kapista rakkia ja huomaan, että sen molempiin kylkiin on kirjoitettu valkoisella ”Saddam”. Kirjaimet ovat isoja ja erottuvat selvästi.” ”Entä nuo miehet?!” ”Poliiseja ja hallitusmielisiä, jotka yrittävät saada koiran kiinni. Tarkoituksena on estää ihmisiä kutsumasta rakkia presidentin nimellä!” (157)

Koneisto ei anna armoa, ei ihmiselle, ei kapiselle koirallekaan. Pelkästään kiellettyjen kirjojen lukeminen on rangaistavaa. Khiderin kirja antaa ajattelemisen aihetta suhteessa demokratiaan, yksilön vapauteen, naisen asemaan. Ison veljen valvovan silmän alla pieni ihminen luhistuu kasaan silkasta epätoivosta omaisten ja rakkaimpiensa kohtalooa surren. Kirjailija asettaa lukijansa miettimään mikä mahtaa olla näiden diktatuurien perintö kansalaisilleen.

Tarina ja kuinka se kerrotaan

Tarinaa kuljetetaan perjantaista perjantaihin, yhden viikon ajan. Teoksessa on seitsemän lukua, seitsemän minäkertojaa. Minämuodossa kerrotut henkilökohtaiset tarinat tuovat teokseen syvyyttä ja luovat karun kuvan totalitarismin ikeen alla elävistä ihmisistä ja heidän kohtaloistaan. Pienen ihmisen avuttomuus vallanpitäjien kynsissä paljastaa raadollisuuden, toivottomuuden. Jotain aavemaista on ilmassa kuin rajuilman edellä:

”Vaikka Jamila lempeine hymyineen erottuu kuvasta hyvin selvästi, Walid seisoo hänen vieressään kuin sumupilvessä, aavemaisen epäselvänä. palava savuke kiiluu hänen vasemmassa kädessään, savu verhoaa hänen hahmonsaa. Kun jatkan hellittämättä kuvan tarkastelua, minusta vaikuttaa kuin sumu, savu ja pilvet olisivat ottaneet Walidin valtaansa veden, tulen ja ilman muodossa ja yhdistyisivät hänen jalkojensa alla olevan maan hiekan kanssa. Kaikki sekoittuu keskenään pyörteen lailla muodostuen näkymättömäksi rajuilmaksi, joka kohoaa hänen hartioidensa ylle.” (55)

Tarinoiden sisään on rakennettu toisia tarinoita, jotka ovat yhtä absurdeja kuin eletty todellisuus. Ne pureutuvat pintaa syvemmälle, luotaavat ja löytävät kipupisteitä, joiden kanssa on vain tultava toimeen. Käsittämättömiä ja mielettömiä asioita tapahtuu muun muassa Gaddafin Libyassa kun arvaamatta koulujen pihoihin kaivetaan kuopat, joihin upotetaan kivilaatat:

”Mitä järkeä siinä oli?” Najem kysyy. ”Kun kolmas maailmansota tappaa paljon ihmisiä, henkiin jääneille säilyy tieto, että tällä pallolla eli kerran suurenmoinen johtaja nimeltään Gaddafi.” ”Jumala, armahda meitä! En halua kuulla enää yhtäkään tarinaa”, minä sanon ja sytytän taas tupakan. ”Minä kuuntelen nyt suufi – musiikkia” (44)

Rakkaus kontra mielettömyys

Khider punoo rakkauskertomuksen, joka asuu kirjeessä sen vaeltaessa levottomasta maasta toiseen. Kuinka yksinkertaista olisikaan vain liimata kuoreen postimerkki, kirjoittaa osoite ja lähettää kirje matkaan.

”Minun on taas pakko nauraa meille. Miten tässä tilanteessa voi muka vielä nauraa? En tiedä, mutta niin minä juuri teen. Aikaisemmin ajattelin, että kohtaisimme ongelmia siksi, että Sinä olet kristitty ja minä muslimi. Sen sijaan me kohtasimmekin kaksi vuotta sitten tämän mielettömyyden: Sen jälkeen en ole voinut lähettää Sinulle edes yhtä ainutta kirjettä. Minun on pakko nauraa, sillä nyt tiedän, että uskonnolliset erimielisyydet ovat tuhat kertaa siedettävämpiä kuin tämä, mistä me nyt kärsimme. Tarinamme uskottavuus perustuu kaikeksi siihen, että se ei ole uskottava eikä epäuskottava. Se on vain muuan mesopotamialainen tarina” (108)

Ja on vielä toinenkin kirje.

Olli Sarrivaaran, joka on myös tunnustettu Thomas Bernhardin kääntäjä, suomennos on sujuvaa ja notkeaa kieltä dialogia myöten.

Abbas Khider: *Kirje munakoisosotasavaltaan*, suom. Olli Sarrivaara, LURRA Editions 2015. 159s.